

Somaliye giden sağlık çalışanlarının seyahat öncesi aşılanma hakkında davranışlarının değerlendirilmesi

Dr Edip BAYRAK
Yozgat Őehir Hastanesi

- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü(UNWTO) verilerine göre 2015 yılında 1 milyar 186 milyon kişi uluslararası seyahat etmiştir.2010 yılında 674 milyon kişinin seyahat ettiğini göz önünde bulundurursak seyahat edenlerin sayısı her geçen yıl katlanarak artmaktadır.Pandemiden sonra 2022 yılında bir yıl öncesine oranla iki kat artışla 900 milyondan fazla insan seyahat etmiştir.2023 yılında da pandemi öncesi seviyelerin yüzde 80 ile 90 1 arasında olacağı tahmin edilmektedir.

- Sosyal, ekonomik, askeri,iş,eğitim ya da turistik amaçlı olan seyahatler ulaşım imkanlarının kolaylaşması, uluslar ve kültürler arası ilişkilerin çoğalması ve çeşitlenmesi nedeniyle, kitlesele ve bireysel olarak her geçen gün artmaktadır.Seyahat süreci, iklim, çevre koşulları, hijyen, iletişim ve ulaşım koşulları başta olmak üzere birçok açıdan kişileri sağlık yönünden riske açık hale getirebilmektedir. Ancak kişilerin genel olarak seyahat sağlığı hakkındaki bilgi düzeyleri yeterli değildir.Birçok kişi gideceği ülke hakkında genel araştırma yapmakla beraber ülkenin sağlık şartları hakkında araştırma yapmamaktadır.

- Seyahat tıbbının temel amacı koruyucu bir sağlık anlayışı için gereklilikleri ortaya çıkarmaktır.Seyahat eden kişilerin primer ve sekonder proflaksilerini sağlamak seyahat tıbbının temel esasısıdır.Yolcuların gidilecek bölgeye göre gerekli aşılarının yapılması,gidilecek bölgedeki hastalık risklerine karşı bilgilendirilmesi ve gerekirse proflaksilerinin yapılması hastalıklardan korunmadaki temel yaklaşımlardır.

- Hastalıkları Kontrol ve Koruma Merkezi (CDC) tarafından bulaşıcı hastalıklar açısından endemik olarak kabul edilen bir ülke olan Somali'ye çalışmak amacıyla giden sağlık çalışanlarının demografik verileri, seyahat öncesi aşılanma deneyimlerinin değerlendirildiği anket çalışması yüz yüze yapılmıştır.

- ▶ Türkiye'den Somali'ye giden 95 sağlık çalışanından ankete katılmayı kabul eden ve anketi eksiksiz dolduran 91'i değerlendirmeye alınmıştır.Katılımcıların yaş ortalaması 42,4 (\pm 8,2), 75 (%82,4)'i erkekti.
- ▶ Katılımcıların 46 (%50,6)'sı sağlık personeli, 34 (%37,4)'ü doktor, 5 (%5,5)'i teknik eleman ve 6 (%6,5)'sı diğer mesleklerde çalışıyordu.
- ▶ çalışmamızda katılımcıların 66 sı(%72,5) somaliye gelmeden önce seyahat sağlığı merkezine başvurmuş.44(%48,4)katılımcıda seyahat öncesi rutin sağlık tarama testlerini yaptırmış.
- ▶ Seyahat ncesi aşılanma oranları sırasıyla hepatit B aşısı 24(%26,4) kişi,tetanoz aşısı 39(%42,9) kişi,MMR aşısı 14(%15,4) kişi,polio aşısı 14(%15,4) kişi,su çiçeği aşısı 6(%6,6) kişi,boğmaca 4(%4,4) kişi,grip aşısı 9(%9,9) kişi,covid-19 aşısı hatırlatma dozu 30(%33) kişi,hepatit A aşısı 10(%11) kişi,tifo aşısı 52(%57,1) kişi,kuduz aşısı 1(%1,1) kişi,saru humma aşısı 44(%48,4) kişi olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların aşılama davranışları

	Number	%
Tetanoz aşısı Evet Hayır	52 39	57,1 42,9
Hepatit b aşısı Evet Hayır	24 67	26,4 73,6
MMR aşısı Evet Hayır	14 77	15,4 84,6
Polio aşısı Evet Hayır	14 77	15,4 84,6
Varisella aşısı Evet Hayır	6 85	6,6 93,4
Boğmaca aşısı Evet Hayır	4 87	4,4 95,6
Grip aşısı Evet Hayır	9 82	9,9 90,1
Covid-19 aşısı Evet Hayır	30 61	33,0 67,0
Hepatit a Evet Hayır	10 81	11,0 89,0
Tifo aşısı Evet Hayır	52 39	57,1 42,9
Kuduz aşısı Evet Hayır	1 90	1,1 98,9
Sarı humma aşısı Evet Hayır	44 47	48,4 51,6

- ▶ Çalışmamızda katılımcıların çoğunluğu seyahat öncesi sağlık merkezine başvurmuş olmasına rağmen tetanoz,sarı humma ve tifo dışındaki hastalıklara karşı aşılama oranı çok düşük bulunmuştur.
- ▶ Seyahat öncesi rutin sağlık testlerini yaptıran katılımcıların bağışıklık durumuna göre hepatit B,hepatit A,kızamık gibi hastalıklara karşı koruyuculuğu olması aşılama davranışını etkilemiş olabilir.
- ▶ Türkiyede seyahat sağlığı merkezlerinin bağlı olduğu Türkiye Hudut ve Sahiller Genel Müdürlüğü seyahat öncesi ve sonrasında sağlık hizmeti vermektedir.Bu hizmetler arasında gidilen bölgeye göre hangi aşılamanın yapılması gerektiği

- Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde yurtdışına özellikle Afrika'ya giden sağlık çalışanlarının seyahat öncesi aşılama ile ilgili bilgi ve davranış düzeylerinin artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.